Грешник или луд

разказ

Той работи в градската инспекция като общ работник. Като се пенсионира в завода, постъпи тука, за да изкара някой допълнителен лев за семейната кесия. На това местенце го уреди жена му, която имаше връзки в Общината.

На новата му службица го използваха за всякаква дребна работа. Да закове гвоздей. Да поправи някой стол или бюро. Да укрепи дограмата. Можеше да го откриеш долу в мазите на учреждението да стърже нещо на струг. Не пушеше, но обичаше в обедната почивка да хапне и да пийне глътка ракийка. После си полягваше за малко върху едно старо тоталитарно диванче.

Живееше на село, близо до града. Апартаментът беше оставил на сина си. Последен идваше на работа и първи си тръгваше. Сутрин пристигаше към девет с колата си и без никой нищо да го пита, мрънкаше. Жена му се замотала, докато се гласяла за работа. Козата му се окозила тази нощ и трябвало да я подреди. Тъща му вдигнала кръвното. Колата се развалила…

Следобед бързаше да си тръгне преди пет, за да не попадне в задръстване…

Не беше голям бъбривец. Привидно скромен и малко свит човек. Но винаги знаеше кое къде се намира.

Обичаше животните и през зимата прибираше един уличен котарак на топло. Хранеше го, с каквото хартиса от обеда му. „Мъжко животно не се храни от ръка. После бие..“ – казваше мъдро той.

През това лято в учреждението започна ремонт и той помагаше на бояджиите... Но по-скоро им пречеше, защото те недоволстваха.

Ремонтът стигна до тоалетните. Майсторите кърпиха плочки и мивки. Почти нови. Всеки директор редеше и подреждаше с ново, за да демонстрира по-добър вкус. Криза не криза, пари се намираха.

Чичо Петко изнасяше с кофи боклука. Издебна да не го видят и натовари в колата си едно оцеляло при демонтажа порцеланово гърне. То беше уж употребявано, но щом го поизмиеше, щеше да му свърши добра работа. После изчезна и половин бака с полуизсъхнала боя, която бояджиите бяха зарязали.

В учреждението по време на ремонта смениха и старата дървена дограма. С алуминиева. Чичо Петко бързо натовари старите прозорци в багажника на колата си. Щял да си прави парник за марули. На него всичко му вършеше работа… Гвоздейче, гайка, бурмичка… Стар вестник или кашон за разпалка на печката. Кабел, фасонки, електрически ключове, шайбички, които за нищо не стават, свредла всякакви, порцеланови сапунерки, използвани, но запазени четки за тоалетни и какво ли още не.

В мазите на учреждението имаше стари столове, останали от някогашния градски киносалон. Сега в града вече няма кина. Как бяха попаднали тук, може-ше да знае само историята. Но чичо Петко хареса и тях, за да ги сложи уж на двора си. „Ще им метна един губер отгоре и ще си посядвам вечер под асмата“, казваше той. Губерът бил от диванчето на някогашния директор. Разпилян мъж ще да е бил, щом не си го е прибрал вкъщи.

Някой беше видял бай Петко да излиза от мазите с портрета на Тодор Живков и Брежнев. И те му трябвали за нещо…

Докато един ден на Боянка чистачката й изчезна прътта, на който слагаше мокрия парцал, за да почисти коридорите. Къде ли не го търси. Няма го и го няма. Пита по канцелариите. Никой не го беше виждал. Така и не го намери. На кой пък и за какво му е притрябвал нейният прът? На ухо се чу, че чичо Петко го взел за печката си… Нали той събираше всичко, каквото му мине през ръцете.

Проживяваше като че ли незабелязано. Не пречеше на никого. Беше дружелюбен. Ходеше понякога при чиновничките, да го почерпят с кафенце или шоколадов бонбон. Завърташе се около директорката, на която сутрин понякога носеше баничка. В пекарната на тяхното село правели най-хубавите… А за празниците й подаряваше цветя от неговата градина. През късната есен я даряваше с торба орехи. Да го помни с добро.

Мисля си що за човек е чичо Петко. И щях да си остана с мислите още някой и друг ден, ако една вечер не се прибирах към центъра със Симеон, негов набор и съсед. Стана дума за чичо Петко и Симеон се разпали:

– Нищо не знаеш, ти момиче. Този човек е болен. Влизам една вечер у тях, повиках, никой не се обади. Намъкнах се в приземния етаж и почуках на първата врата. Обикновено чуждите хора се канеха у тях горе, в широката дневна. И добре подредена. Натискам бравата, защото никой не ми отвори като почуках, отварям и що да видя. Седнал Петко на тоалетното гърне, седи си и гледа из стаята. Стресна се малко, ама продължи да стои там. И аз се стреснах. Ни назад, ни напред. Вика ми:

– Сядай, сядай, ти вече ме видя…

– Аз мълча. Седнах. Окопитих се и му казвам:

– Кво правиш, бе човек, що си седнал там?

– Ще ти кажа, ти ще ме разбереш… Виждаш ли го всичко това около мен? Жена ми вика, твоите боклуци вече почват да миришат и горе. Не са боклуци, Монка… Всяко нещо ми е скъпо, защото е без пари. Сядам вечер тук да си почина и гледам, какво ли няма… Прибирал съм ги, когато хората са ги изхвърляли – ей там са стари плюшени пердета от канцелариите. До тях е гарафата за вода, като новичка. И тебешири има. И един бюст на Ленин. Седял някога на бюрото на шефа… Ами я виж кан-

Мирела Костадинова

Мирела Костадинова е родена на 21 май 1976 г. в Габрово. Завършва гимназия в родния си град, а после „Философия“ във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Първата си научна книга издава на 23 г. с професорите Ангел Стефанов и Димитър Цацов. През 2006 г. защитава докторат на тема: „Философемата Ремке. „Основната наука“ като епистемически модел“. От печат излиза книгата ѝ „Спомен за камбани“ (2010 г.), която е носител на Априловската награда за литература. С литературния историк Румяна Пенчева издават „Гозбите на старите българи“, книга с готварски рецепти и любопитни истории за българските писатели, а също „Приказник“ за най-малките със забравени приказки, песнички и стихотворения от известните ни класици, както и с оригиналните им рисунки.
През 2018 г. Мирела Костадинова отпечатва първата си детска книга с приказки „Червените мишки“. Интересите ѝ са в областта на философията, литературната история, публицистиката и есеистиката.

тонерката? Какво ѝ е? Пълна е със стари чашки за кафе. Те сега ги сменят често, защото и това се гледа като дойдат гостите на нашите големци. Първо офисът трябвало да бъде представителен, уискито старо, кафето специално. Тъй работите тръгвали по-добре… И една картина ми дадоха… Ей я насреща. Харесваш ли я? Изхвърлиха я, защото била проста и малка. Купиха едни грамадни, дето нищо не можеш да отбереш от тях. Дългнести човеци с още по-дълги ръце се мяткат между блоковете и изсъхналите дървета.

Симеон изведнъж мълква, спира и ми вика:

– Ей, жена, аз не съм много културен, ама едно време помагах на момчето, дето го назначиха за директор на заводския дом на културата. Знаеш ли момиче, тази малка картина на кого беше? Чувал съм тогава, че Константин Щъркелов бил рисувал в Габрово. На картината на Петко самият Щъркелов се беше подписал.

Втрещи ли се? И аз се втрещих тогава, но не му казах. И що ли пък го мисля, че е луд. Нали властите като се сменят с преврати или не, изхвърлят, събарят, за да няма нищо, което да напомня за предните. И какво? Като минат двадесет–тридесет години, тръгват да ги събират, ама то вече ги няма. Алчни за пари момчета са ги продали на безценица на хитри чужденци… И в опосканата държавица бродят ей такива като Петко и заедно с тоалетното гърне все ще скътат нещо, което е ценно, без да го знаят.

А той сега си стои на гърнето, гледа си нещицата, дребни и непотребни за другите, а за него ценни и скъпи, защото не му струват пари. Виждал е по телевизията дворците и замъците на новобогаташите, знае с какви пари са правени. Знае колко струват часовниците на политиците, ами те колко са за тях двадесет–тридесет хиляди лева, защо да не си ги купят? Да, ама и Петко за нищо не се е бръкнал и пак има нещо и не е съгрешил пред Бога. Не е откраднал.

Помислих си тогава, че и сега си го мисля. Грешник ли е чичо Петко? Луд ли е? Крача по сивата улица. Улица без усмивки. Само лица на хора – уморени, отегчени и нещастни. И ако той е грешник къде са сега, кои са точно, онези бързо затлъстели мъже (разбирай, че става дума не само за телата им в костюми „Версаче“, но и за душите им), които ограбиха държавата ни и труда на хората, мечтите ни, надеждите ни, които ограбиха всички нас, дето ходим сега като сенки.

Манипулирани и използвани.

Унижавани и лъгани.

Извивани като дрехи след пране. До скъсване.

Огъвани като пръчки. До счупване.

И все пак непречупени. ◆